

aktualne trudności edytorskie. Jednakże i w tej „małości” jest autentyczna wielkość, wyrosła na gruncie świętej Biblii.

Ma rację ks. Feliks Gryglewicz z Lublina, gdy pisze, że dzisiaj poeta w tekście Biblii widzi piękno i głębię, które działają na człowieka, nawet gdy on ich nie zauważa; dziś każdy czytelnik widzi twarz księgi w wielu motywach i różnych przestrzeniach objętych tą samą poezją Psalmów, sentencjami ksiąg mądrościowych, porządkiem egzystencjalnym i społeczno-historycznym; widzi ironiczną twarz tej księgi, ale widzi w tej twarzy miłość, jak w twarzy matki. *Antologia Biblia a literatura polska* uczy mądrej miłości do Boga i ludzi.

Myślenice

EMIL BIELA

Kalendarz Żydowski 1984—1985 (5745), Warszawa 1984, ss. 185 + Kalendarium.

Jest to już drugi numer *Kalendarza Żydowskiego*, który od 1983—1984 (5744) wydaje Związek Religijny Wyznania Mojżeszowego w PRL (00-950 Warszawa, ul. Twarda 6, tel. 20-43-24). Konsultantami przy jego wydaniu byli docenci i profesorowie Uniwersytetu Warszawskiego (S. Datner, A. Eisenbach, M. Friedman, W. Tyloch). Wśród autorów tekstów znajdują się nazwiska: T. Lewicki, S. Datner, M. Bendowska, E. Swiderska, S. Bejlis, A. Trzeciński, M. Krajewska, Z. Hoffman, S. Asz, J. Ficowski, W. Szlengeł, R. Wasita, M. Kajler. Teksty hebrajskie („Ze skarbnicy midraszów”, ss. 122—134) przetłumaczył M. Friedman.

Przez działy: Krótka chronologia historii Żydów (ss. 10—18), Słownik podstawowych terminów i znaczeń (ss. 19—35), Mały słownik biograficzny (ss. 99—111), a także artykuły: Talmud (ss. 40—52), Święta i posty judaizmu (ss. 53—58), symbolika nagrobków żydowskich (ss. 90—98) *Kalendarz* spełnia funkcję małej encyklopedii judaizmu. Można się też z niego dowiedzieć o sposobie uczynienia z martwego od wieków języka hebrajskiego na nowo języka żywego, którym mówi już dzisiaj kilka milionów Żydów, przede wszystkim w państwie Izrael (ss. 76—79), oraz na czym polega „koszerność” i „trefność” w praktyce kuchni żydowskiej (ss. 59—64). Na końcu po barwnej ilustracji rodzaju z Torą, która jest ubrana w „meil” i uwieńczona „keterem”, podano zestaw najważniejszych modlitw odmawianych przez Żydów (ss. 117—183). Ten krótki modlitewnik w języku hebrajskim (szkoda że bez punktacji samogłoskowej) zamyka modlitwa „Szema, Israel...”. Kalendarium informuje o świętach i postach, a poza tym podaje dokładnie czas zapalania świec na rozpoczęcie szabatu.

Katowice

KS. STANISŁAW PISAREK

NORBERT LOHFINK, *Unsere grossen Feste. Meditationen*, Freiburg 1983, s. 107.

Każdy człowiek potrzebuje święta. Już starożytni mawiali, że życie bez świąt, to bardzo długa podróż bez miejsca odpoczynku. Oddziaływanie świąt na kulturę jest bezsprzeczne. Niemniej ich wewnętrzna treść ulega niekiedy zapomnieniu i błędnie. Istnieje ciągła potrzeba nowego spojrzenia na święta i zgłębienia ich treści. Potrzeba ta jest uzasadniona zmieniającymi się okolicznościami życia ludzkiego, ich wrażliwością wiary, a z dru-